

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ УМОВ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Для поступального руху у своєму реформуванні і розвитку сучасні навчально-виховні заклади потребують постійного удосконалення педагогічного процесу на наукових засадах, що досягається на основі впровадження в їх практику нових досягнень науки, новітніх дидактичних і виховних технологій, передового досвіду [1, с. 16-23]. Адже існуюча система освіти не повністю відповідає вимогам інноваційного суспільства. У зв'язку з цим погоджуємось із думкою Алли Микитівни Бойко, що науково обгрунтовану інноваційну діяльність слід розглядати «як необхідну, обов'язкову загальну умову розвитку навчально-виховного, науково-методичного та організаційно-педагогічного процесу» [1, с. 16-23].

Основним проблемам освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці присвячені роботи І. Боба, Л. Буркової, Л. Ващенко, Л. Даниленко, Д. Джонсона, П. Дроб'язка, О. Дуса-вицького, В. Живодьора, О. Козлової, М. Крюгера, Дж. Мейерса, А. Підласого, Н. Погрібної, С. Подмазіна, О. Попової, І. Пригожина, Г. Селевка, К. Ушакова, Н. Федорової, А. Хуторсько-го, Н. Юсуфбекової [4, с. 1].

На якість та ефективність інноваційної діяльності впливає низка факторів, які є взаємозалежними: наукові, змістові, соціальні, організаційні, управлінські, економічні, інформаційні, технологічні, методичні, педагогічні, творчі, маркетингові, технічні та інші. Потреба впровадження інновацій в освіті зумовлена комплексом причин: по-перше, в основі цього процесу – вплив ринку праці, соціально-економічної ситуації в державі, запитів суспільства; по-друге, це зумовлено інформаційно-технологічним розвитком суспільства і, по-третє, зазначений процес суттєво пов'язаний з інтеграцією у світовий освітній простір [2, с. 132].

Таким чином, інновації (італ. *innovazione* – новина, нововведення) ми розуміємо як – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. Вони є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі. Виражаються в тенденціях накопичення і видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти [2, с. 104]. Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог [4, с.1].

У цьому контексті доцільно зауважити, що інноваційна діяльність в Україні передбачена проектом Концепції державної інноваційної політики (1997) та проектом Положення «Про порядок здійснення інноваційної діяльності у системі освіти» (1999). На загальнодержавному рівні інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти регулюються Конституцією України, законами України «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про інноваційну діяльність» (2000) [4, с.1].

Визначення та забезпечення організаційно-педагогічних умов на всіх рівнях інноваційної освітньої діяльності сприятиме інноваційному розвитку загальноосвітнього навчального закладу, дасть змогу уникнути помилок і проблем, максимально реалізувати його інноваційний потенціал.

Важливо зазначити, що умови – це «обставини, від яких щось залежить; правила, встановлені у певній сфері життя і діяльності; становище, в якому відбувається, здійснюється певний процес; відомості, вимоги, з яких необхідно виходити». Це тлумачення умов у широкому значенні. У педагогіці умови – це складова педагогічного процесу (системи), яка визначає можливість і міру реалізації його цілей і завдань, наявність необхідних засобів, особливості протікання і характеристики результатів процесу [6, с. 42-45].

З огляду на це ми виділяємо наступні комплекси умов для оптимального забезпечення інноваційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах:

1. Мотиваційно-цільові: усвідомлення потреби результатів наукових досягнень чи новітніх технологій, що відібрані як об'єкти впровадження; культивування інтересу пе-

дагогічних працівників до ініціатив та нововведень; уведення перспективи створення якісно нового рівня освіти в загальноосвітніх навчальних закладах.

2. Кадрово-особистісні – включають у себе наступні особистісні риси кожного учасника впровадження: здатність чітко визначити особисті й професійні цілі; вміння самостійно забезпечити свій професійний ріст та особистісний розвиток; оволодіння навичками творчого й ефективного розв'язання професійних, матеріальних, моральних та інших проблем; прагнення до інноваційної діяльності, дослідницької роботи, експериментування [4, с.1].

3. Матеріально-фінансові та науково-технічні: забезпечення матеріально-технічною базою відповідно до науково-технічного розвитку на сучасному етапі та цілей і методів, визначених як такі, що сприяють впровадженню педагогічних інновацій; узгодження локального, внутрішкільного або ж зовнішнього (за наявності) бюджету із кошторисом, передбаченим для інноваційних процесів у даному навчальному закладі.

4. Комунікативно-інформаційні: оптимізація інформаційного обміну; інформаційна забезпеченість усіх учасників інноваційної діяльності; визначення можливих джерел інформації і стратегій її пошуку; аналіз, оцінювання отриманої інформації з позицій достовірності, точності, достатності для вирішення завдання; створення нових інформаційних моделей об'єктів і процесів; використання сучасних технологій при роботі з інформацією; накопичення власного банку знань за рахунок особисто значимої інформації [3, с. 1].

5. Соціально-психологічні: створення творчої атмосфери; подолання опору педагогічного впровадження змін (через навчання і консультування, залучення, кооптацію, спонукання, переконання, приклад) [5, с. 1]; підтримка ініціатив; соціальна відповідальність і соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу.

6. Методолого-теоретичні та нормативно-правові: визначення, осмислення та дотримання у процесі інноваційного розвитку школи його методологічних засад; урахування філософської, загальнонаукової, конкретнаукової методології і найважливіших педагогічних технологій; функціонування на належному рівні методичних об'єднань і служб школи; спирання на основні локальні нормативно-правові акти і нормативно-методичні та управлінські документи (Концепція і Програма розвитку загальноосвітнього навчального закладу) [6, с. 42-45].

7. Організаційно-управлінські: ефективне лідерство; особистісно зорієнтований підхід до управління педагогічним колективом; сприятливі комунікації в організаційній структурі школи; експертиза проекту інноваційного розвитку; моніторинг впровадження інноваційної моделі навчального закладу; оцінювання результатів інноваційного розвитку; спрямування й узгодження організаційних зусиль учасників впровадження; своєчасне усунення перешкод до інноваційної діяльності; адаптивність і гнучкість організаційної структури школи.

Отже, проблема створення оптимальних умов для інноваційної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі пов'язані з пошуком мотиваційної складової інноваційного процесу, із особливим кадровим підбором, матеріально-технічним, науково-технічним та фінансовим забезпеченням, ефективністю організації самого впровадження інновацій, доступністю та відповідністю вимогам інформаційної бази, нормативно-правовою підтримкою, соціально-психологічними умовами, методикою інноваційної діяльності та управлінською організацією. Нехтування ж хоча б однією із груп визначених умов матиме за собою негативні чи небажані наслідки: відсутність очікуваних результатів, збій процесів впровадження, порушення навчально-виховного процесу, появу проблем на кожному із рівнів організаційної чи управлінської роботи, а подекуди – унеможливлення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

Список використаної літератури

1. *Бойко А. М.* Упровадження інновацій – стратегія прискореного розвитку педагогічної практики і теорії / А. М. Бойко // Постметодика. – 2010. – № 2. – С. 16 – 23.
2. *Мисик О. С.* Теоретичні засади педагогічної інноватики / О. С. Мисик // Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти:

сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції (11 жовтня 2007 р.). – Хмельницький: ХГПА, 2007. – 309 с.

3. Молодоженя І. ІКТ як умова формування інноваційної компетенції / І. Молодоженя // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : <http://molirina74.blogspot.com>.

4. Ніжнік Н. Інновації в управлінні навчальним закладом / Н. Ніжнік // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : www.teacherjournal.com.ua.

5. Управління інноваційними процесами в сучасній школі // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : <http://smila-school5.edukit.ck.ua>.

6. Щекатунова Г. Організаційно-педагогічні умови інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу / Г. Щекатунова // Нова педагогічна думка. – 2010. – №2. – С. 42 – 45.

Наталія Кузьменко

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Першим із основних завдань «Національної стратегії розвитку освіти на 2012-2021 роки» є «системне підвищення якості освіти на інноваційній основі» [5].

Актуальність пошуку інноваційних підходів в освіті зумовлена тим, що перед педагогами постало актуальне і водночас проблемне питання – упровадження нових технологій навчання у масову практику навчальних закладів.

Реформування освіти у відповідності із Законом України «Про загальну середню освіту» передбачає реалізацію принципів гуманізації освіти, її демократизації, методологічної переорієнтації процесу навчання на розвиток особистості учня, формування його життєвих компетентностей. Навчальна діяльність на уроках повинна дати не лише суму знань, умінь та навичок, а й сформувати компетентність як загальну здатність, яка базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях. Тому державні стандарти як у загальноосвітній, так і вищій школі постійно перебувають у стані модернізації, пропонуючи нові ефективні методики навчання.

Термін «інновація» (із пізньюлатинської *innovatio* – оновлення, новизна, зміна) означає нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи (нововведення), що викликають перехід системи з одного стану до іншого [1]. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності учителя і вчиться [7, с. 492].

Проблема впровадження ефективних методів, прийомів, засобів навчання постійно знаходиться в полі зору не тільки науковців, які визначають мету і проєктують результати освіти, називають пріоритетними певні інноваційні технології, але і методистів, учителів-практиків, які ці технології запроваджують.

На теоретико-методологічному рівні найфундаментальніше проблема нововведень розглядається в роботах І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківської, М. Кларіна, О. Пехоти, О. Попової, Л. Подимової, А. Пригожина, В. Сластьоніна, А. Хуторського.

Інноваційне навчання протиставляється традиційному. Його розглядають як реакцію системи освіти на перехід суспільства до більш високого ступеня розвитку.

Педагогічні інновації передбачають творче ставлення суб'єктів навчання до знань, яке формує культуру, перетворюючи знання в частину особистого буття та свідомості людини. Викладач у цьому випадку виступає керівником, організатором, винахідником і помічником, а не лише носієм абсолютного знання; студент – суб'єктом педагогічної взаємодії та активним учасником комунікативного діалогу з викладачем [2].

Зміст інноваційного навчання в тому, що вивчення дисциплін не зводиться до простого засвоєння суми знань, а до отримання тими, хто навчається, випереджуючої, нової інформації, яка забезпечує пізнавальні навички.

Таким чином, *інноваційне навчання* – це «зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різнома-